

SE – 149

**II Semester B.Com. Examination, June/July 2025
(SEP)**

LANGUAGE SANSKRIT – II

Hithopadesha – Vigraha, Grammar and Translation, Comprehension

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

Instructions : i) Answer in **Sanskrit /Kannada/English**.

ii) Answer Q. No. I, VI, VII, VIII in **Sanskrit only**.

I. समीचीनम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

(10×1=10)

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

Choose and write the correct answer.

1) हितोपदेशस्य कर्ता कः ?

अ) नारायणपण्डितः

आ) विष्णुशर्मा

इ) गुणाढ्य

ई) भासः

2) विग्रहः इत्यस्य अर्थः कः ?

अ) युद्धं

आ) गौरवं

इ) सुखं

ई) दुःखं

3) पक्षिराजः कः ?

अ) सूर्यवर्णः

आ) चन्द्रवर्णः

इ) चित्रवर्णः

ई) भानुवर्णः

4) दुर्गो प्रागेव नियुक्तः कः ?

अ) काकः

आ) वानरः

इ) व्याघ्रः

ई) शृगालः

5) सर्वेषां पक्षिणां नीडाः कैः भग्नाः ?

अ) वानरैः

आ) गजैः

इ) मयूरैः

ई) व्याघ्रैः

6) भ्रमन्नीलिभाण्डे पतितवान् कः ?

अ) भ्रमरः

आ) शृगालः

इ) बकः

ई) शुकः

P.T.O.

- 7) शुकः कस्मात् द्वीपात् आगतः ?
 अ) जम्बुद्वीपात्
 इ) ताम्रद्वीपात्
 आ) इन्द्रद्वीपात्
 ई) ताम्रवर्णी
- 8) विग्रहं के श्रुतवन्तः ?
 अ) मुनिपुत्राः
 इ) गुरुपुत्राः
 आ) राजपुत्राः
 ई) समान्यजनाः
- 9) चित्रवर्णस्य महामन्त्री कः ?
 अ) गुध्रः
 इ) काकः
 आ) बकः
 ई) उलूकः
- 10) हितोपदेशे तृतीय कथा संग्रहः कः ?
 अ) सन्धि
 इ) मित्रलाभः
 आ) विग्रहः
 ई) मित्रभेदः

II. एकस्य प्रश्नस्य प्रबन्धरूपेण उत्तरं लिखत ।

(1×10=10)

ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

Answer **any one** of the following question.

- 1) कथा साहित्यस्य उगम विकासं च अधिकृत्य लिखत ।
 ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸದ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
 Write about the origin and development of fable literature.
- 2) राजहंसचित्रवर्णयोः “विग्रहं” वर्णयत ।
 ರಾಜಹಂಸ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರವರ್ಣರ “ಯುದ್ಧ”ವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.
 Describe the “war” between Rajahamsa and Chitravarna.

III. द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत ।

(2×4=8)

ಎರಡನ್ನು ಕುರಿತು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

Write short notes on **any two**.

- 1) व्याघ्रचर्मावृत गर्दभ कथा ।
- 2) काकवर्तक गोपालकथा ।
- 3) सारसस्य राजभक्तिः ।
- 4) पक्षिवानराणां कथा ।

IV. एकं गद्यभागं कन्नडभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवदत ।

(1×10=10)

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ.

Translate **any one** of the prose passage into **Kannada or English**.

- 1) अस्ति जम्बुद्वीपे विन्ध्यो नाम गिरिः । तत्र
चित्रवर्णो नाम मयूरः पक्षिराजो निवसति ।
तस्यानुचरैश्चरद्भिः पक्षिभिःरहं दधारण्य मध्ये
चरन्नवलोकितः पृष्टश्य-कस्त्वम् ? कुतः
समागतोऽसि ? तदा मयोक्तम् कर्पूर द्वीपस्य
राजा चक्रवर्तिनो हिरण्यगर्भस्य राजहंसस्यानु
चरोऽहं । कौतुकाद्देशान्तरं द्रष्टुमागतोऽस्मि ।
- 2) ततो मयोक्तम् - आः किमेवमुच्यते ?
महदन्तरं यतः कर्पूरद्वीपः स्वर्गएव, राजहंसश्च
द्वितीयः स्वर्गपतिः । अत्र मरुस्थले पतिता ।
यूयं किं कुरुथ । अस्मद्देशोऽगम्यताम्
ततोऽस्मद्वचनमाकर्ण्य सर्वे सकोपा बभूवुः ।

V. चतुर्णां वाक्यानां ससन्दर्भं विवृणुत ।

(4×4=16)

ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

Explain with reference to context **any four** sentences.

- 1) देव । प्रागोव विग्रहो न विधिः ।
- 2) किन्तु काकः स्थलचरः ।
- 3) दूतोऽहं भगवता चन्द्रेण भवदन्तिकं प्रेषितः ।
- 4) अहमिदानीमुत्तमवर्णः ।
- 5) देव ! आज्ञापय हन्मि दुष्टं शुक्रं ।
- 6) प्रज्ञाहीनोऽयं राजा ।

VI. संस्कृत भाषया उत्तराणि लिखत ।

अ) पञ्चानां वाक्यानां दोषान् परिहरत ।

(5×1=5)

- 1) शिवं नमः
- 2) त्वं कुत्र गच्छामि ?
- 3) अलं युद्धात् ।
- 4) वृक्षे पत्रं पतति ।
- 5) अहं पाठं पठसि ।
- 6) सीता रामं सह गच्छति ।
- 7) जलस्य विना मत्स्याः न जीवन्ति ।
- 8) कृष्णस्य परितः गोपिकाः सन्ति ।

(5×1=5)

आ) पञ्चानां समासानां उदाहरणं लिखत ।

- 1) द्विगु समासः ।
- 2) द्वन्द्व समासः ।
- 3) अव्ययीभाव समासः ।
- 4) नञ् तत्पुरुष समासः ।
- 5) बहुव्रीहिः समासः ।
- 6) पञ्चमी तत्पुरुष समासः ।
- 7) सप्तमी तत्पुरुष समासः ।
- 8) कर्मधारय समासः ।

VII. एतत् गद्यं संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत ।

(1×6=6)

ಈ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿ.

Translate the following prose passage into **Sanskrit**.

ಕೋಸಲ ಎಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯ. ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅದರ ರಾಜಧಾನಿ. ಇದು ಸರಯೂ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲಿದೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಮನು ಎಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ದಶರಥನೆಂಬ ರಾಜನು ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ಇವನು ಸತ್ಯವಂತ, ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮವಂತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು.

Kosala is a very big empire. Ayodhya is its capital city. It is situated on the bank of river Sarayu. Ayodhya was built by the king Manu, the sovereign of Suryavamsha. Later King Dasharatha, the clan of Iskshvaku became the sovereign of Kosala empire. He was popular as a truthful, valourous and righteous emperor.

VIII. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

(5×2=10)

भूमौ जातानां कश्चन जीवनक्रमः निरूपितः वेदे । जीवनक्रमः द्विविधः एकः कर्ममार्गः अपरश्च ज्ञानमार्गः । युक्तायुक्त विवेकं विना आचारितं कर्मसाफल्यं न भजते । अतः कर्मणः अपेक्षया ज्ञानस्यैव प्राधान्यं गम्यते । एतादृशस्य प्रधानस्य बोधको वेदभाग एव “उपनिषत्” इति कथ्यते । वेदेषु ऋग्यजुस्सामाथर्वणाख्येषु उपनिषदः सन्ति । प्राधान्येन दश उपनिषदः प्रसिद्धाः ।

प्रश्नाः

- 1) जनानां जीवनक्रमः कुत्र निरूपितः ?
- 2) जीवनक्रमौ कौ ?
- 3) उपनिषत् का ?
- 4) वेदाः के ?
- 5) कति उपनिषदः सन्ति ?